

REFUNDACIÓ DE LA SEAS I PRIMERS COMPROMISOS AMB EL PAÍS I LA CULTURA (1960-1969)

Inici d'un important canvi social

L'any 1959 va veure la llum el decret llei d'Ordenación Económica que posteriorment seria conegut com a «Pla d'Estabilització», un decret que tindria una repercussió important en la nostra societat perquè tancaria el període d'autarquia iniciat pel govern de Franco donant pas a una liberalització «controlada» de l'economia.

Aquest fet afavorí l'inici d'una dècada farcida de canvis econòmics que afectaren notablement la societat d'aleshores amb l'accés més majoritari al cotxe, a les comoditats domèstiques, a la televisió, a les primeres vacances fora del poble... A la vegada, la dècada dels seixanta va marcar una nova etapa en el moviment de l'oposició al franquisme, que va anar guanyant més àmplies capes de la societat, així com elements de les noves generacions nascudes sota el règim i que no havien viscut la Guerra Civil. Els esdeveniments de caire polític i la consegüent repressió se succeïren l'un darrere l'altre: fets del Palau de la Música, afusellament de Julià Grimau, del PSUC, i de dos anarquistes, creació del Tribunal d'Ordre Públic, exili forçat de l'abat Escarré, neix a la clandestinitat CCOO, la Caputxinada, aldarulls dels estudiants contra el règim...

Al nostre poble, Josep Maria Domènech¹, després de 14 anys d'alcalde, va deixar pas, el 1959, a Josep Lluís Surroca², que es mantindrà a l'alcaldia durant

tota la dècada dels anys seixanta. Aquests nomenaments, òbviament, es feien d'acord amb les lleis franquistes que aleshores regien l'administració local i els destins de l'Estat.

La població de Sant Just tingué un notable increment en aquests anys, i va passar dels 6.401 habitants de l'any 1960 als 8.799 censats l'any 1967. Aquest creixement fou motivat per l'arribada de molts immigrants d'arreu de l'Estat (majoritàriament d'Andalusia i Extremadura) a la recerca de feina i d'un millor nivell de vida, i afavorí la configuració del que ben aviat va ser anomenat Barri Sud.

Així, doncs, en aquella societat convivia alhora el desig d'un poble que volia viure en llibertat amb un Estat autoritari que no volia perdre el control. I dins d'aquest marc social, i com a conseqüència d'aquestes ganes que teníem tots de viure intensament la nostra joventut sense cotilles (com deia La Trinca), un munt de jovenets vam canviar el mestre autoritari de l'escola franquista per un mestre gairebé llibertari: Fulgenci Baños. Ell ens va obrir les portes d'un país que desconeixíem perquè ens l'havien distorsionat, i ho va fer il·lusionant-nos per descobrir-lo nosaltres mateixos.

La SEAS comença de nou a caminar

La revifada de la SEAS, que va tenir lloc a partir de l'any 1947 –tal com es descriu en l'anterior capítol–, es va anar apagant fins a arribar a l'any 1957, quan pràcticament va desaparèixer. Malgrat aquesta inactivitat, la SEAS era present a la junta de l'Ateneu, que aleshores presidia Antoni Massagué, i en una de les reunions fins i tot s'arribà a fixar una entrada de 25 pessetes, més un lloguer diari de 5 pessetes, per una tenda «de la SEAS»³. Aquest fet demostra que, tot i que la Secció no tenia activitat, no havia deixat d'existir, estava latent, i en qualsevol moment podia retornar a l'activitat si es donaven les condicions que ho fessin possible.

En aquest període, previ a la reactivació de la Secció, l'activitat de caire excursionista que es feia al poble la duia a terme l'Agrupament Escolta Dr. Tenas que acollia un bon grapat d'infants i nois de la població. L'any 1961, però, va tenir lloc un fet que acabaria afavorint l'esmentada reactivació. Es tracta de l'enfrontament entre els membres de l'Agrupament de Sant Just i el rector de la parròquia, Mn. Josep Martorell, que provocà un trencament que acabà amb la dissolució de l'Agrupament l'any 1962⁴. Ben aviat, alguns

D'esquerra a dreta: Antoni Malaret, Frederic Planas, Gaspar Orriols, Marcel·lí Camats i Fulgenci Baños. Fotografia de Jordi Gironès feta l'any 1964 prop de Centelles.

joves que havien deixat de ser escoltes, més alguns altres que no ho havien estat mai, van començar a sortir d'excursió, tal com evidencia la documentació d'algunes excursions fetes durant l'any 1963, entre les qual destaca la que es va fer a la tardor a Sant Llorenç del Munt pel camí dels Monjos.

Per altra banda, cal no oblidar que l'agost del 1963 va tenir lloc el setè concurs fotogràfic amb el tema «Sant Just sota la neu», recordant la gran nevada del Nadal de 1962. Els membres del jurat van ser Àngel Jiménez, Josep Nicolás i, com a secretari, el president de l'Ateneu, Rafael Malaret.

La llavor semblava ja definitivament plantada.

19 de gener de 1964: neix la nova SEAS

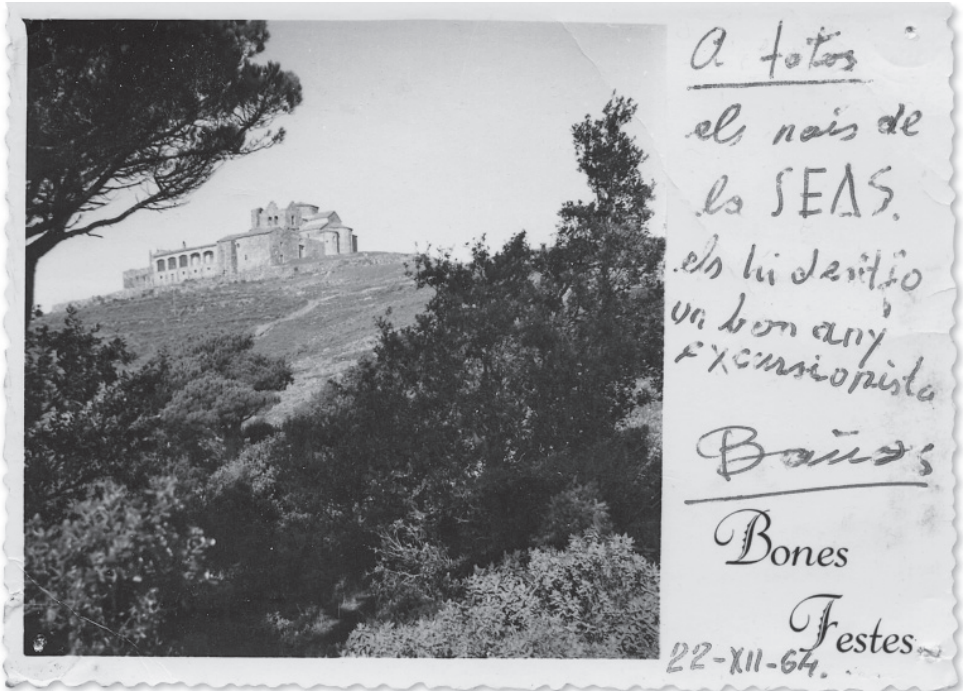
L'any 1962, Rafael Malaret esdevingué el nou president de l'Ateneu i durant els tres anys de mandat hi hagué una revifada cultural a l'entorn de

l'entitat, que afavorí que el 19 de gener de 1964 la junta de l'Ateneu convoqués una reunió amb antics components de la SEAS, juntament amb altres persones que practicaven l'excursionisme. En aquella reunió acabà de concretar-se la voluntat de reactivar-la. Tot el pes va recaure en la persona de Fulgenci Baños, a qui la Junta va donar plena confiança i llibertat per a fer i desfer. Aquest fet va tenir lloc a la reunió del 4 de febrer de 1964⁵. Sense fer-ho explícit (cal tenir en compte que les actes aleshores havien de ser escrites en castellà i podien ser revisades pel delegat del Govern Civil), hi havia el propòsit de transmetre a la joventut una idea de recuperació del país, cosa que Fulgenci Baños tenia molt clara. Es tractava de fer-ho d'una manera subtil i sense deixar de passar-s'ho bé. Aquesta idea de «fer país» creiem que mai no ha deixat de ser intrínseca en les activitats que ha endegat la SEAS a partir d'aleshores i en tot moment.

Fulgenci Baños era un excursionista actiu que feia sortides amb la UEC i amb antics companys de l'Ateneu Enciclopèdic Popular, desaparegut forçosament en acabar la Guerra Civil. Per altra banda, també havia començat a portar d'excursió els germans Campreciós i Celma, aleshores uns nens que amb prou feines superaven els deu anys, fet que va despertar l'interès d'alguns pares, antics excursionistes del nostre poble, com els Malaret, Orriols, Tubella i altres, els quals acabarien proposant-li refer la Secció.

Fulgenci Baños voltava la quarantena quan es féu càrrec d'aquell grup de joves, ajudat inicialment per Joaquim Carbonell, Josep Quintana i Lluís Ramban. Aquell grup de joves no superava els divuit anys i per a ells es convertí en una mena de «pare entretenidor» sense tenir-ho previst. Alguns d'aquells xicots, que havien deixat l'Agrupament Escolta Dr. Tenas, hi aportaren inicialment hàbits i costums de tipus escolta. Fulgenci Baños no era pedagog, per la qual cosa decidí prendre consell del seu company Alexandre Piñol, que havia estat l'antic secretari dels boy scouts de Catalunya. El consell es concretà en això: que havia de fer-los fer tot allò que no feien ni a casa, ni a l'escola, ni al carrer. Aquesta mena de principi esdevingué des d'aleshores la seva filosofia de treball.

La presentació al poble va tenir lloc el 19 d'abril de 1964, amb motiu de les Festes de Sant Jordi. L'expressió utilitzada va ser aleshores «inauguració de la SEAS»⁶, i ja des d'aleshores vam poder disposar del nostre local al soterrani, on encara és avui. A partir d'aquest moment els fets s'acceleraren. El 12 de maig de 1964 Fulgenci Baños sol·licitava a la Junta de l'Ateneu que enviés un escrit a la Federación Nacional de Montañismo demanant un reglament propi i el permís per a poder fer sortides i campaments, un mes després s'aprovava tornar a organitzar el Concurs Fotogràfic per la Festa Major –les darreres edicions ha-

Aquesta postal la va enviar Fulgenci Baños el 22 de desembre de 1964 als «nois de la SEAS», tal com diu un text manuscrit d'ell mateix.

vien tingut lloc des del 1948 fins al 1954— i el 18 de juliol tenia lloc el primer campament d'aquesta nova època a Sant Ponç de Corbera amb set assistents.

Els primers temps no foren pas fàcils, com prova el fet que el desembre de 1964 Fulgenci Baños va ser convocat a una reunió amb l'alcalde, Josep Lluís Surroca, els regidors Pere Brull i Julio Candial, el rector, Mn. Josep Martorell, i membres del Frente de Juventudes, per comunicar-li que era il·legal dur d'excursió nois d'edat inferior a divuit anys, llevat que ho fes a través de l'OJE o d'algun centre religiós⁷. Fulgenci Baños, com era d'esperar en ell, se'n va sortir informant-los que ho feia com una cosa personal per encàrrec dels pares i que els nens no estaven inscrits a l'Ateneu. Després que les «autoritats» consideressin que allò no era excessivament subversiu, van permetre que ho continués fent, si bé amb la promesa de facilitar l'anada a missa a tots els qui anessin d'excursió el diumenge, i també de procurar que hi hagués alguna col·laboració activa amb l'OJE local.

Pel que fa a la primera, es va fer durant un curt temps esperant els qui anaven a missa abans de començar l'excursió, fins que la celebració de la missa anticipada el dissabte ajudà a solucionar-ho, i pel que fa a la segona, només hi hagué una activitat amb l'OJE durant la Marxa de Regularitat de la SEAS de 1965.

Aquest saber fer de Fulgenci Baños i l'entusiasme que hi posava, no solament van quedar manifestos en la tasca feta a la nostra Secció, sinó que també van impulsar un munt d'iniciatives dins la Junta de l'Ateneu, com proven les actes de l'entitat d'aquells anys. L'any 1964 acabà amb 30 socis inscrits a la SEAS, tal com consta en el llibre de registre d'aleshores. Cal destacar que, sense considerar els sis socis adults que havien estat registrats (Antoni i Rafael Malaret, Jordi Cardona, Just Amigó, Antoni Massagué i Fulgenci Baños), la mitjana d'edat de la resta era de tretze anys i mig. Una dada que reflecteix clarament la joventut dels qui ens disposàvem a relançar la SEAS.

Uns inicis amb molta empenta

El 1965 fou l'any que començaren a arrencar en ferm diverses activitats i les excursions començaren a tenir una periodicitat quinzenal perquè hi havia unes ganes boges de sortir a conèixer indrets i viure «aventures».

Cal tenir en compte que en aquella època la introducció del cotxe familiar es trobava tot just als inicis i fer vacances a indrets llunyans encara no era a l'abast de tothom. Això feia que la possibilitat de sortir els caps de setmana amb la SEAS esdevingués per al jovent del poble una alternativa més divertida i nova que la de fer la clàssica passejada del diumenge o anar als dos cinemes que hi havia (Ateneu i Texas). Tot plegat afavorí que durant l'any 1965 hi hagués una entrada addicional de 44 nous socis, els quals –descomptant-hi quatre persones adultes que es donaren d'alta per oferir-nos suport– feien que la mitjana d'edat fos de disset anys. El 61% d'aquests nous socis no superava els divuit anys. S'evidenciava, però, que el ventall d'edat d'aquells primers socis ja començava a obrir-se a joves de més edat.

Disposats a anar d'excursió com fos

Les excursions, però, no eren un divertiment sense esforç. Acostumaven a ser d'un sol dia, i sovint havíem de sortir de Sant Just a les quatre de la matinalada a peu per agafar el tren de dos quarts de sis a Barcelona, i per a arribar-hi

Fulgenci Baños lliura la copa al primer classificat de la Marxa de Regularitat que va tenir lloc l'any 1965.

calia prendre l'autobús de Cornellà al pont d'Esplugues; en algun cas fins i tot havíem d'anar a peu fins a Collblanc. En arribar al lloc de l'excursió, havíem d'utilitzar els cotxes de línia que ens acostaven a l'inici de la caminada i que després havíem de prendre de nou a la tornada i a l'única hora de pas que tenien, si volíem arribar a casa el mateix diumenge. Qui no recorda aquells autobusos que anaven al Collsacabra atapeïts d'excursionistes, alguns dels quals havien de viatjar al sostre exterior junt amb maletes i paquets, tot prenent la fresca? Una de les excursions que demostren fins a quin punt estàvem disposats a fer el que fos sense preocupar-nos per la despesa de temps i d'esforç, era aquella en què sortint a les quatre de la matinada de Sant Just preníem el tren fins a Ribes, agafàvem el cremallera fins a Núria, pujàvem al Puigmal, fins i tot amb neu, i tornàvem a casa a les deu del vespre. Divuit hores esmerçades sense descans, i l'endemà ens esperava el treball o els estudis...

Una altra qüestió a considerar era el tema del material que utilitzàvem. Una de les principals «tortures» van ser les botes de muntanya, que substituïren les primeres xiruques. Ben aviat vam saber que hi havia un sabater a Cornellà que en feia d'especials per a la muntanya i allí vam fer cap. Del seu taller boti-

ga sortíem amb unes botes fetes a mida, rígides com una mala cosa, que calia «domar» durant molt de temps. Duraven molt, però les patíem d'allò més. Les motxilles d'aleshores complien força bé, però la roba no tenia res a veure amb la que actualment utilitzem, perquè lògicament s'aprofitava la que teníem d'ús diari que fos ja una mica velleta. Una mostra de la precarietat, pel que fa al material, era l'ús dels paraneus casolans que consistien en plàstics lligats amb cordills a les cames. Al cap d'unes hores de caminar, els grampons ja els havien destrossat del tot i fins i tot potser ens havien fet una esgarrinxada amb les seves punxes. Eren uns estris que podien anar bé per al gel i la neu, però que necessitaven una certa pràctica que no teníem. Tot era nou per a nosaltres i tot ho havíem d'aprendre pel nostre compte. Un altre estri important era el piolet. Es tractava d'una eina aleshores d'un pes considerable, que arrossegàvem com podíem i que quan arribava l'hora d'utilitzar-la de veritat gairebé no sabíem ni com es feia servir. Quina satisfacció se sentia quan, acabada l'excursió, un se'n podia desempallegar!

Les travesses que fèiem als Pirineus eren una veritable aventura per a nosaltres, tant pel fet de conèixer indrets fermes i llunyans com d'aprendre a espavilar-nos sols. Cal recordar que una de les grans aportacions que ens va fer Fulgenci Baños, fou precisament fomentar-nos la idea de ser autònoms per atrevir-nos a trepitjar la muntanya aprenent a orientar-nos, a interpretar els mapes i a prendre decisions pel nostre compte. En aquelles travesses havíem de dur menjar a la motxilla per a diversos dies, fet que representava un pes considerable que no podíem estalviar-nos, perquè aleshores els refugis acostumaven a no tenir guardes i no tenien servei de menjador, i, per altra banda, no dúiem la cartera gaire plena, almenys de diners. Aleshores, un dels estris indispensables era l'anomenat «escudellòmetre». Consistia en un fogonet que funcionava amb alcohol i amb el qual cuinàvem les sopes de sobre que ens permetien menjar calent. Ens n'havíem fet un fart, i val a dir que les de fideus eren les més apreciades, perquè tenien més «substància». Posteriorment, aquell estri primitiu va ser substituït per fogonets de butà, sense que això representés gaire estalvi de pes.

Al marge de les travesses, les excursions que fèiem durant els caps de setmana podien ser d'un sol dia (el diumenge) o bé de dos, fent nit a la pallissa d'algunes masies que acostumaven a deixar-les als excursionistes, cobrant en alguns casos. Eren aquells temps en què s'imposava en els *rocchiatore*, aquells pantalons que només servien per a anar d'excursió; certament eren còmodes

per a grimpar, però sempre calia que anessin acompanyats d'uns bons mitjons gruixuts per al fred, mentre que, si teníem calor, només ens els havíem d'abai-xar fins al turmell i rebre una frescor agradable; era com si disposéssim d'aire condicionat a través de les cames.

En aquesta mena d'excursions ens adreçàvem sobretot a indrets on tinguéssim una comunicació fàcil, com ara la línia ferroviària de Puigcerdà, o bé a llocs ben comunicats per autobusos regulars, com era el cas de l'empresa Sagalés, que ens duia per tot el Vallès i el Bages. Tot plegat feia que alguns dels indrets més triats fossin: Centelles i els cingles de Bertí, Vidrà, Bellmunt, Puigsacalm, el Moianès, Sant Salvador de les Espases, el Montseny, Montgrony, els Munts, Cabrera, Rupit, Montserrat i Sant Llorenç del Munt. L'excursió podia ser més o menys llarga, però això no impedia que al final encara tinguéssim esma per a acabar amb un partit de futbol improvisat si apareixia casualment una pilota⁸.

Foto feta l'abril de 1966 al Puigmal, equipats amb paraneus fets amb bosses de plàstic. De dalt a baix i d'esquerra a dreta: Jordi Gironès, Francesc Blasco, Frederic Planas, Joan Malaret, Lluís Crusellas, Antoni Simó, Daniel Lleixà, Jordi Massagué, Vicenç Mascarell, Joan Urpinell i un excursionista desconegut.

Les anades eren ben sorolloses perquè esdevenien un batibull de converses i càntics. Autobusos i trens eren gairebé «intervinguts» pels excursionistes i el revisor poc podia controlar. En el nostre cas cal destacar que les cançons «xirurcaires» no van ser exclusives, sinó que més aviat van predominar més les cançons dels Beatles i «Satisfaction» dels Rolling Stones; i algunes vegades la guitarra ens acompanyava, si es tractava d'un campament. En el nostre record quedaran per sempre els trajectes fets amb el tren de Puigcerdà, amb aquells vagons de fusta envellits i amb la fresca, per no dir fredor, del vent quan viatjàvem a la plataforma exterior situada a l'entrada dels vagons. El fred no importava, ni tampoc aquell sutge que desprenia el fum del tren de la Pobla de Segur.

Malgrat tot, les entitats excursionistes seguien essent sospitoses, com prova l'avís que amb data 1/10/1965 feia l'Ajuntament a l'Ateneu recordant-nos que per a organitzar campaments o marxades de més d'un dia calia obtenir el permís del governador civil de la província⁹. No cal dir que la mesura va ser ignorada.

Consolidació de la Secció

El 1966 s'inicià amb uns fets que d'alguna manera ajudaren a consolidar la Secció. Amb data 1 de gener es va començar el primer llibre d'actes recollint la primera reunió de Junta constituïda per: Fulgenci Baños (president), Jordi Gironès (secretari), Daniel Cardona i Lluís Crusellas (tresorers), i Jordi Farràs, Francesc Homedes, Vicenç Mascarell, Jordi Massagué, Frederic Planas i Gaspar Orriols (vocals). Una acta escrita íntegrament en català, en la qual es fa constar explícitament que la SEAS havia reiniciat les activitats l'any 1964. Cal destacar que tots els escrits els vam fer des d'un bon principi en català, llevat dels que adreçàvem a l'Ajuntament i a la Federación Catalana de Montañismo, perquè en aquells temps era obligatori fer-ho en castellà. En aquella mateixa acta es van establir tres grups (A, B i C), compostos per deu socis cadascun, amb la finalitat d'encarrilar les excursions que es fessin i perquè, de passada i mitjançant votació dins de cada grup, s'elegissin tres representants per a formar part de la Junta.

Aprenem lliçons de democràcia

L'any 1965 comencen a arribar les noies. Rosa Crusellas obre la llista de les primeres sòcies de la SEAS. L'entrada de noies va fer decidir Fulgenci Baños

Foto feta l'any 1965 al turó de l'Home. De dalt a baix i d'esquerra a dreta: Francesc Blasco, Gaspar Orriols, Miquel Casanovas, Vicenç Mascarell, Eduard Celma, Ramon Celma, Daniel Lleixà, Joan Urpinell, Josep Poll, Lluís Crusellas, Antoni Simó, Marcel·lí Camats, Francesc Homedes, August Digón, Lluís Bullich, Jordi Gironès, Josep Cañelles, Francesc Fàbregas i Daniel Cardona.

d'incorporar a la Junta Immaculada Amat i Maria Cinta Homedes; ambdues van ser ratificades en el seu càrrec en l'assemblea del 2 d'octubre de 1966, en la qual també es van incorporar a la Junta Lluís Ramban –estrenant el nou càrrec de vicepresident–, Francesc Montaner i Antoni Simó. Aquesta fou la primera junta ja ratificada en assemblea. Un any després, en l'assemblea d'octubre de 1967, hi participen 50 socis i s'hi presenten nou candidats a ser membres de la Junta, a la qual s'incorporen Maria Claustre Cardona, Joan Urpinell i Joaquim Carbonell. Posteriorment, la Junta resultant distribuïa els càrrecs en una de les seves reunions. Fulgenci Baños seguia essent president, si bé ja aleshores es va decidir que el càrrec de president i de vocal tingués només una durada de dos anys, cosa que no es va poder complir, com fou el cas del mateix president.

Les votacions gaudiren sempre d'una entusiasta participació en les assemblees en què es presentaven els diversos companys que pretenien ser elegits membres de Junta; es presentaven a títol individual (no com a candidatura) i l'elecció esdevenia molt disputada. L'aprenentatge era ràpid i entusiasta fins al punt que Fulgenci Baños va arribar a comentar en una Junta de l'Ateneu¹⁰, que en l'assemblea de la Secció d'octubre hi havia hagut una gran assistència constatant «una serietat gairebé impròpia donada la joventut de la majoria dels seus components» (aleshores teníem entre tretze i divuit anys).

Visita de Pere Pruna, un dels fundadors

La primera visita que ens va fer Pere Pruna, després del seu exili a Xile, va ser l'11 de juny de 1966. Aquesta vinguda es va produir clandestinament des de Xile fins a Sant Just passant per París, Perpinyà i Figueres, fent el recorregut final en l'autobús de la companyia Julià. Sens dubte això fou possible gràcies a tenir el passaport xilè.

L'any 1969 el règim franquista va decretar una amnistia parcial per als exiliats, la qual va permetre que tornés a venir i que de passada ens fes una xerrada sobre Xile el 6 de març de 1969. D'ençà d'aleshores vingué diverses vegades a Sant Just i des de Xile mantingué una cordial correspondència amb diversos membres de la SEAS. En tots aquests contactes mai no ens va deixar de recordar les nostres muntanyes a través dels seus escrits.

Animats debats a les juntes

A partir de la Junta del 10 d'abril de 1969, Fulgenci Baños deixà d'assistir a algunes reunions. La decisió anava molt lligada a la seva estratègia de conduir-nos a una situació en què ens haguéssim d'espavilar tots sols. Ell no venia, però assumia les nostres decisions i firmava totes les actes, fent que sentíssim el seu suport en tot moment, malgrat que no hi fos. Tot i així, al novembre d'aquest mateix any demana a la Junta que comenci a buscar un nou president.

Les juntes eren aleshores un àmbit en què sovint ens embolicàvem en forts debats sobre temes interns i preses de posició. Era un aprenentatge necessari, però que a vegades causava enfrontaments evitables.

Prop de can Oller (Ordal) l'any 1965. De dalt a baix i d'esquerra a dreta: Joan Malaret, Antoni Simó, Frederic Planas, Antoni Malaret, Gaspar Orriols, August Digón, Daniel Cardona, Jordi Farràs, Francesc Domínguez i Eduard Celma.

Coincidint amb la Junta del 12 de juny de 1969 s'obrí un d'aquests debats sobre l'actuació de la mateixa Junta respecte a les seccions infantil i juvenil, el qual acabà anant més enllà fins al punt que alguns dels assistents afirmaren que en aquells moments hi havia només uns quants que prenien responsabilitats i que, a més, eren criticats. La majoria considerava necessari que a la Secció hi hagués almenys un parell de persones més grans que l'encarrilessin i es va posar com un exemple que calia evitar, el fet que la Junta de l'Ateneu hagués deixat sol Fulgenci Baños per a tirar endavant la SEAS¹¹. Segons la Junta de la SEAS, això va causar que finalment «es cremés». El tema no quedà ben resolt i fins i tot va haver-hi alguna dimissió en la Junta. Cal recordar que en aquells temps les juntes es feien setmanalment.

Un altre tema recurrent de debat que sorgia en reunions de Junta i en assemblees, era el de l'obligatorietat de fer-se soci de l'Ateneu per a poder ser-ho de la SEAS. Aquest tema sempre quedava pendent de nova discussió, perquè

mentre uns ho consideraven obligatori, d'altres pensaven que aquesta obligatorietat faria que hi hagués menys membres en la Secció. Un fet diguem-ne «estatutàriament lògic» s'enfrontava a un altre de «permissivitat possibilista»¹².

Activitats cada cop més nombroses

Les activitats comencen a ser nombroses i apleguen força gent; en molts casos es tracta de primeres experiències. És el cas de la celebració de la primera Marxa de Regularitat, que va tenir lloc a Collserola; del primer Campament Social, que es féu a can Tobella (el Cairat) l'1 de maig (amb set tendes i 22 assistents); de l'assistència al multitudinari XV Campament General de Catalunya a Vidrà (de nou amb 22 assistents); i de la celebració de campaments infantils a can Baró i a Sant Medir, totes elles realitzades durant el 1965.

La instauració de la Marxa fou obra de Fulgenci Baños, que a poc a poc anà ensinistrant en la tasca organitzativa diversos companys, com Antoni Simó en aquelles primeres edicions i Jaume Campreciós posteriorment. El ping-pong aviat esdevé motiu de trobada al local, i se'n celebra el primer campionat l'any 1965. Mentre Antoni Simó era el seu principal impulsor, entre les «figures» cal destacar Joan Malaret, Toni Malaret, Lluís Crusellas i Joan Masalias, mentre que entre les noies destacaven Rosa Crusellas, Pilar Planas i Dolors Cardona, tots guanyadors en algunes de les edicions. L'èxit de participació va fer que, finalment, els campionats puntuals acabessin en competides lligues de llarga durada. I això sense oblidar els frenètics partits de futbol que jugàvem al pati del Roure el dissabte a la tarda.

A partir de 1966 comencen a fer-se tota mena de cursets, i Daniel Cardona és un dels qui més treballen organitzant-los. És així com l'any 1967 veu néixer els primers cursets d'esquí a càrrec de l'esquiador Joan Poll Puig, amb sortides a la Molina; i un altre, dedicat a la tècnica excursionista, que tingué la col·laboració de Josep Maria Gavín i Xavier Barceló. També, i per primera vegada, se n'organitza un sobre espeleologia, a càrrec de Vicenç Cussó i Pere Blanc, el qual ja va anar de bracet amb les primeres sortides espeleològiques que es realitzaren a la Secció, a càrrec de Lluís Rambán i Jordi Graells, acompanyats per espeleòlegs de l'ERE del CEC. Ben aviat s'hi afegirien com a espeleòlegs Àngel Jiménez, Jordi Massagué i Daniel Lleixà. L'any 1968 seria el més actiu pel que fa a aquesta activitat, si bé un any després constava un sol practicant d'espeleologia en la SEAS.

Per aquelles dates es participa en nombroses activitats d'altres centres, com la Marxa de Regularitat del CE Àliga de les Corts del 1966, que precisament van guanyar els companys de la SEAS Joan Urpinell i Carles Gros.

També cal fer esment del primer campament femení, que va tenir lloc a Olius (Solsonès) l'estiu de 1967, i el III Campament Social a Vidrà, amb una nombrosa participació (59 companys). L'activitat que es feia en els campaments era abundant i tan diversa com: representacions durant el foc de camp, concursos de dibuix i de fotografia, i gimcanes (aleshores en dèiem *gymkhana*).

Entre les moltes activitats cal destacar també la col·locació del primer pessebre de la SEAS al cim del Pedraforca. Va ser el 9 de desembre de 1967 i, amb els anys, la col·locació del pessebre acabarà essent una de les activitats amb més tradició.

Durant els anys 1967 i 1968 s'envià als socis una felicitació de Nadal amb un disseny fet per Josep Maria Domingo. Tot i això, el costum d'enviar

Col·locació del primer pessebre de la SEAS l'any 1967 al Pedraforca. D'esquerra a dreta: Joan Fernández, Jordi Farràs i Ramon Celma. Fotografia feta per Manuel Ripoll.

felicítació nadalenca no ha tingut mai una continuïtat assegurada. Les festes nadalenques també eren aprofitades per a vendre números d'una panera com a mitjà infal·lible per a recollir diners, cosa de què sempre anàvem curts.

El 12 de novembre de 1967 s'esdevingué un fet destacat que donaria noves possibilitats a l'obertura de l'entitat al poble de Sant Just. Es tracta d'una sortida en autocar al pantà de Sau. L'autocar va ser encarregat a l'empresa on treballava Pere Serdà, el qual durant uns quants anys ens acompanyà amb els seus acudits. S'hi afegiren després les anades a esquiar a la Molina, amb una bona assistència, i d'altres, com la que es va fer a Sant Llorenç de Morunys, la de Núria i fins i tot una a la platja de Santa Cristina d'Aro, el 22 de juliol de 1969. Aquest tipus d'activitat –diguem-ne «turística»– tingué força èxit de participació fins que deixà de fer-se, i va comportar una popularització important de la SEAS en l'àmbit local.

L'any 1968 la nostra Secció celebra el 50è aniversari de l'Ateneu amb l'edició d'un butlletí extraordinari i la xerrada que ens va fer Antoni Malaret Amigó sobre la història de l'Ateneu. Per altra banda va tenir lloc el que aleshores s'anomenà I Campament Infantil a la riera de la Foradada de l'Esquirol (Collsacabra), amb 24 assistents, la seva qualificació de «primer» cal prendre-la amb reserves, perquè ja hi havia hagut abans algun altre campament infantil.

També, a partir d'aquest any, les excursions d'alta muntanya van guanyant importància i es fan notables travesses i ascensions als cims més emblemàtics, com l'Aneto, el Comaloforno, el Vinhamala, el Mont Perdut, als quals s'aniran afegint altres cims destacats del Pirineu.

No hem d'oblidar activitats com l'arranjament que la SEAS va fer de la font del Rajolí (situada al nord del coll de Can Solanes i damunt de la font del Broll), actuació lligada al constant compromís que els nostres socis sempre han tingut, en tot allò que calia fer i era al nostre abast, per la conservació i millora del nostre entorn de Collserola.

I tampoc no voldríem oblidar-nos d'una activitat dirigida a l'entorn ciutadà. Ens referim a l'anomenada «gimcana macrotònica», terme que no es va aclarir mai què significava, però que va moure molta joventut del poble en la seva segona edició, amb 46 parelles. El 2 de febrer de 1969 en tingué lloc una i en el mes de desembre s'acompanyà d'una d'automobilística. La gimcana fou l'excusa, molt habitual en aquells anys, per a acabar-ho amb un ball i amb el repartiment d'uns premis ben peculiars: primer premi, un viatge a la Lluna; segon premi, el retorn; i tercer premi, un aparcament a la plaça de Catalunya... Miquel Vivés i Antoni Simó foren uns dels seus impulsors.

Prop de la font del Briançó l'any 1966. D'esquerra a dreta: Francesc Fàbregas, Joan Malaret, Vicenç Mascarell, Antoni Simó, Antoni Malaret, Frederic Planas, Lluís Crusellas, Francesc Homedes, Jordi Farràs, Daniel Lleixà i Manuel Ripoll. Foto feta per Jordi Gironès.

Les activitats generen debat

Les activitats es mantenien, tot i que en algunes actes de la Junta es fa esment de la preocupació per la disminució de la participació en les excursions. Aquesta preocupació va fer que es busqués incentivar la participació premiant els qui assistien a més sortides. Jordi Farràs va ser el guanyador de l'any 1968, si bé finalment aquesta mena de premis foren suprimits per decisió de la Junta¹³.

Tot plegat generà un debat, en què es començà a plantejar que la Secció havia de recuperar amb més fermesa la seva activitat muntanyenca, la qual cosa inicià una controvèrsia entre els qui volien una Secció molt més centrada en la muntanya i els qui consideraven que calia mantenir-la oberta a totes les

inquietuds i iniciatives, encara que no fossin de caire excursionista. Aquesta divergència es mantingué en l'opinió i en la pràctica aproximadament fins l'any 1970, quan la SEAS se centra més en les activitats muntanyenques.

Infantils i juvenils, un compromís necessari

La millora econòmica dels anys seixanta, indicada al principi d'aquest escrit, va afavorir un notable augment de la població infantil, que repercutí directament en l'entrada de nenes i nens a la Secció, i que també va fer possible la recuperació de l'escoltisme amb la fundació de l'Agrupament Escolta Martin Luther King l'any 1968⁴.

A la SEAS, mentre els de més edat ens qüestionàvem sobre si fèiem prou activitats muntanyenques, l'elevat nombre d'excursionistes menors de quinze anys que volien ser de la Secció va fer que en la reunió de Junta del 9 de setembre de 1967 es decidís crear per primera vegada una secció infantil. Atesa la seva edat es va acceptar que, si tenien algun familiar que fos soci de l'Ateneu, no calia que se'n fessin socis fins que no complissin setze anys, però a partir d'aquesta edat se n'havien de fer, tant de la SEAS com de l'Ateneu.

Un dia després, el 10 de setembre de 1967, tenia lloc una excursió a Sant Miquel del Fai qualificada d'«excursió d'iniciació a la muntanya», amb 15 assistents. La secció infantil ja començava a funcionar i Jordi Farràs i Daniel Cardona prenien el compromís de tirar-la endavant, mentre que Ester Peruga, Immaculada Amat i Rosa Tubella s'afegien a col·laborar-hi. Tampoc no hem d'oblidar la tasca de Pep Quintana ensenyant a cantar els més joves.

L'any 1967, el 79% dels socis que es donaren d'alta no superaven els divuit anys (el 51,78% estava dins la franja de dotze a setze anys). Era lògic que l'entrada de gent tan jove fes necessària la formació d'una secció infantil que donés acollida i generés activitat per a tota aquesta jovenalla. La tasca no era fàcil, perquè no hi havia experiència ni gaires coneixements, però calia endegar-ho i així es va fer. Cal recordar que la mitjana d'edat del total de socis (grans i petits) d'aquell 1967 era de vint anys.

Durant l'any 1968 hi havia una gran activitat, tant del grup infantil com del tot just creat grup dels juvenils, per la qual cosa es va considerar vital organitzar dos cursets, l'un destinat a la formació de monitors majors de divuit anys i l'altre als que en tinguessin setze, sobre introducció a l'excursionisme. Daniel Cardona fou un dels promotors dels cursets i Maria Rosa Tubella i

Foto de la secció infantil feta l'any 1969 al santuari de Lourdes d'Arenys de Munt. D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Magda Canals, Matilde Colom, Eduard Celma, Joan Urpinell, Jaume Campreciós, Joan Pi, Josep Requena, Dolors Cardona, Obdúlia Grande, Roser Iglesias, Anna Simó, Joan Gironès, Daniel Cardona, Marina Figueras, Albert Cortès, Lidia Camps, Manuel Fontova, Adolfo Ruiz, Francesc Castillo i Pere Orriols. Fotografia feta per Jordi Farràs.

Miquel Vivés eren els encarregats d'informar la Junta sobre les seccions juvenil i infantil. Aleshores Gaspar Orriols, Daniel Cardona, Jordi Farràs i Joan Urpinell passaren a encarregar-se dels juvenils, i els nous infantils continuaren essent conduïts per Maria Rosa Tubella, Miquel Vivés, Montserrat Uson i Ester Peruga. A més d'excursions es feien gimcanes, festes de cap d'any i pessebres en el local. Amb tot, en les reunions de Junta constaven sovint queixes per la manca de monitors i pel poc ajut que aquests rebien per part de la Secció.

La gran quantitat de jovenalla va fer que aleshores sorgissin problemes amb el manteniment del ping-pong dins el local perquè «la gent s'esvalotava molt», per la qual cosa en la Junta del 8 de març de 1969 es decidí muntar-lo al pati

del Roure. Cal dir que la col·locació de la taula de ping-pong sempre ha estat conflictiva per l'espai que ocupa, tot i reconèixer que sempre ha aglutinat la gent jove en el local. Com a fet curiós, l'Orfeó es va queixar a la SEAS perquè els seus petits cantaires es quedaven a jugar al nostre local i això els obligava a haver d'anar-los a buscar. La Junta tractà d'aquest tema i considerà que no havíem pas de tancar el nostre local per aquest motiu.

El gran increment d'infantils va fer que, finalment, l'any 1969 la Junta prengué la decisió d'evitar que entressin més nenes i nens per no col·lapsar els monitors. Llavors es considerà que a les excursions no es podia ultrapassar la xifra de vint assistents¹⁴.

Ferma voluntat d'entrar a la Federació...

Amb data 15 de desembre de 1966 va ser firmat pels presidents Josep Maria Martí (Ateneu) i Fulgenci Baños (SEAS) el «Reglamento de la Sección de Montaña del Ateneo de Sant Justo Desvern», destinat a aconseguir l'entrada de la SEAS a la Federación Española de Montañismo. En un dels paràgrafs es diu literalment: «los excombatientes de los Ejércitos nacionales, que soliciten el alta como miembros de la Sección, tendrán los mismos derechos que estos, pero solamente satisfarán el 50 por ciento de las cuotas sociales», i també «para la admisión de asociados femeninos será condición inexcusable la presentación del Certificado del cumplimiento o exención del Servicio Social de la Mujer, o haber solicitado la prestación de este Servicio Nacional». Aquest tràmit i aquesta mena de compromisos eren aleshores necessaris si es volia anar avançant, i Fulgenci Baños ho veia molt clar: faríem el «paperot» per poder-nos federar i actuaríem al nostre aire al marge de postulats franquistes.

Cal tenir present, però, que no va ser fins al desembre de 1966 que Espanya i França decidiren el lliure pas dels excursionistes per la zona de muntanya de la frontera pirinenca. Aleshores calia la targeta de federat i era obligatori no entrar gens ni mica frontera endins de França. L'acord, però, només era vàlid des d'Irun fins a Osca, coincidint amb la Noguera Ribagorçana, i Catalunya (marginada i considerada amb malfiança com en moltes altres qüestions durant la Dictadura) en quedava exclosa. Vam haver d'esperar al juny de 1967 per a veure-ho ampliat a Catalunya¹⁵.

Foto feta l'any 1968 prop de la bretxa de Roland. D'esquerra a dreta: Lluís Bullich, Francesc Fàbregas, Joan Urpinell, Gaspar Orriols, Antoni Simó i Frederic Planas. Fotografia feta per Amadeu Serch.

... Hi entrem, però per un camí alternatiu

L'11 de febrer de 1967 tingué lloc l'ingrés definitiu de la SEAS a la Federació Española de Montañismo, com a Secció de l'Ateneu i formant part de la Federació Catalana de Montañismo¹⁶. La legalització com a entitat fou complexa, perquè la Federació Española de Montañismo no admetia noves entitats per evitar-ne una proliferació excessiva que li impedís controlar-les adequadament. Si acabà essent possible l'any 1967 fou perquè aleshores havia canviat la reglamentació oficial i la SEAS va poder ser considerada com una secció esportiva dins d'una entitat cultural, amb la qual cosa no calia que el seu president s'hagués d'afiliar al «Movimiento». La sort fou que l'Ateneu era una entitat ja constituïda i no de nova creació, si no, no hauria pogut ser.

Altra vegada veiem com s'aconseguia un camí alternatiu. La imaginació i el fet de saber-se moure per camins difícils eren virtuts de Fulgenci Baños, que feien que els obstacles acabessin essent superats i no condicionessin aquell projecte de futur que ell s'havia compromès a endegar.

Un refugi que sempre fou virtual

Destaca un fet singular que es donà quan Fulgenci Baños presentà a la Junta de l'Ateneu el projecte de tenir un refugi propietat de la Secció¹⁷, el qual també podria servir com a colònies d'estiu per als alumnes de la futura Escola de l'Ateneu, la qual inicià les classes el setembre de 1967 (la inauguració oficial fou el 29 de setembre de 1967). El refugi es preveia tenir-lo a Montant de Tost (Alt Urgell) i durant uns quants anys el tema es mantingué viu, fins que caigué en l'oblit perquè no s'arribà a concretar mai, tant per motius econòmics com logístics. En aquest darrer aspecte va prevaler la temença que durant l'any el refugi realment no s'aprofitaria, i això faria que l'alt cost de mantenir-lo no fos prou justificat.

Important bagatge cultural

Ben aviat sorgiren noves iniciatives que van ajudar a dinamitzar encara més la Secció, com el retorn del Concurs fotogràfic, a partir de 1966 (aleshores se celebrava a l'agost amb motiu de la Festa Major), i els anomenats «Pessebres» escenificats per companys de la Secció que es feren després de la Missa del Gall a can Cardona (1966) i davant de l'església (1967 i 1968), amb la col·laboració de l'Orfeó Enric Morera, del qual era director el company Ramon Berenguer Ivars.

Si la iniciativa d'escenificar aquests pessebres per Nadal ja mostrà una inquietud cultural per part dels joves que aleshores formàvem part de la Secció, durant l'any 1967 hi hagué unes iniciatives que acabaren de confirmar aquestes inquietuds. Ens referim a l'organització del Certamen Literari, que se celebrava amb motiu de la Festa del Llibre per Sant Jordi, i del Concurs de Pintura i Dibuix dins de la Festa Major. Ambdós eren oberts a tot el poble i es van mantenir del 1967 al 1969. Vicenç Mascarell i Francesc García foren els encarregats de tirar-los endavant. En el Certamen Literari vam comptar, com a membres del Jurat, amb escriptors i periodistes destacats, com Josep Maria

Espinàs, Robert Saladrigas, Joaquim Gomis, Sempronio, Pere Calders, Avel·lí Artís, Jaume Picas i Jesús Moncada.

A més del manteniment del Certamen Literari i del Concurs de Pintura i Dibuix, dins la Secció seguia bullint un munt d'iniciatives relacionades amb la cultura, com les sessions de diapositives sobre el nostre país, entre altres, les que presentà Modest Montlleó sobre el Montsant, i Enric Sabadell sobre el Vinhamala i el Mont Perdut, aleshores cims mítics per a tots nosaltres. Una altra iniciativa va ser la celebració d'una «Setmana de la Joventut».

Val a dir que el paper cultural de la SEAS en el nostre poble ha estat sempre important i en aquests anys ho va ser encara més per la manca d'alternatives per al jovent. Totes les iniciatives esmentades anaven en aquesta direcció i aconseguiren convertir la Secció en una mena de «pal de pallar» per als joves de Sant Just. Per a la majoria de joves d'aquells anys, la SEAS va ser un lloc de formació, no únicament en l'excursionisme i en el coneixement del país, sinó també en molts altres aspectes necessaris per a fer-se adult: l'amistat, la implicació, la iniciativa, el joc democràtic, el coneixement del català, la consciència de país...

Fotografia feta al Montcau l'any 1965. D'esquerra a dreta, asseguts: Antoni Simó, Eduard Celma, Jordi Gironès, Daniel Cardona, Francesc Domínguez, Antoni Malaret i Marcel·lí Camats. Fotografia feta per Frederic Planas.

Voluntat en pro del teatre

Hi ha un altre fet que ens reafirma en les enormes ganes d'endegar activitats, més enllà de l'estricta món muntanyenc, com fou el cas de la voluntat de crear una secció de teatre, probablement engrescats per aquell pessebre escenificat. La representació d'una obra va arribar a ser aprovada en la Junta de l'Ateneu abans de celebrar-se el 25 de febrer de 1968¹⁸. Aquest tipus d'activitats escèniques finalment no van anar més enllà dins l'activitat pròpia de la Secció, tot i que, sens dubte, afavoriren que alguns dels nostres companys arribessin a prendre-s'ho més seriosament, fins al punt que alguns d'ells van vincular la seva vida al món del teatre. Ens referim als companys Ferran Rañé (Els Joglars i Dagoll Dagom), Joan Faneca (Vol Ras) i Ramon Berenguer Ivars (tècnic en escenificació). Del Certamen Literari de 1968 el primer premi l'aconseguia Pere Font, amb un conte sobre la guerra del Vietnam. Eren els inicis d'una llarga carrera com a periodista de premsa, ràdio i televisió, del qui ha arribat a ser un dels redactors de la revista *Ateneu*.

El butlletí de la SEAS és més que un portaveu

L'any 1965 té lloc un fet de gran importància per a la Secció: l'aprovació per part de la Junta de l'Ateneu de la proposta de Fulgenci Baños d'editar un butlletí¹⁹. El primer exemplar va veure la llum a finals de desembre. Fou una publicació molt precària, feta per Fulgenci Baños i Jordi Gironès a tall de prova, que va ser editada «clandestinament» a les dependències de l'Ajuntament d'aleshores (vegeu el capítol dedicat al Butlletí).

L'arrencada definitiva del butlletí va haver d'esperar fins al juliol de 1966, en què començà a publicar-se bimestralment, si bé a partir del gener de 1967 va passar a ser mensual. Aquesta periodicitat va resultar massa agosarada i es retornà a la publicació bimestral, periodicitat que no ha estat modificada ni interrompuda fins als nostres dies.

Aquest butlletí ha complert sempre una tasca informativa que podem qualificar també d'abast cultural, i ha fet possible recollir les inquietuds sobre temes que preocupaven els socis de la Secció, més enllà de l'entorn estrictament excursionista. Cal destacar, doncs, la importància del seu paper en la vida del nostre jovent, essent com era aleshores l'únic mitjà escrit, i en català, que existia a Sant Just.

Foto feta el maig de 1969, just el darrer dia que arribava el tren fins a Guardiola. D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Anna Simó, Teresa Faneca, Elvira Fisas, Antoni Simó, Jordi Cervantes, Roser Iglesias, Dolors Cardona i Daniel Cardona Rigau.

En l'àmbit cultural també cal fer esment dels cursets de sardanes, que es van iniciar l'any 1969 amb un grup dedicat a ballar-ne i a ensenyar-ne mitjançant un curset donat per Sebastià Farràs Cañadó. Aleshores, Ramon Soler, impulsor del grup de sardanes, ens deia literalment que les ballades tenien força participació, tot i que «alguns tenen vergonya d'aprendre a ballar sardanes juntament amb els petits».

Activitats que generen debat

El Concurs de Pintura i Dibuix i el Certamen Literari donaven a la SEAS un innegable prestigi en l'àmbit cultural del poble i en aquell temps van arribar a ser promoguts a través de les publicacions *Tele-estel*, *Oriflama* i *Serra d'Or*.

Els premis consistien en lots de llibres i ceràmiques (donades per un mecenes). Aleshores els cartells murals anunciadors havien de dur-se a Información y Turismo perquè n'autoritzés la difusió. La importància de la participació ens la demostra la darrera edició del concurs literari, a la qual es van arribar a presentar cinquanta obres. Amb tot, l'opció de l'idioma per a poder participar-hi va ocasionar fortes discussions i va haver de ser debatut en una reunió de Junta en la qual hi hagué un empat entre els que volien que les obres només fossin admeses en català i els qui volien que també s'hi admetessin treballs en castellà. L'empat fou desfet pel mateix president de l'Ateneu, Josep Maria Martí, en favor de la segona opció²⁰.

Malgrat l'èxit en les edicions dutes a terme, finalment aquests concursos deixaren de fer-se després d'un seguit de controvèrsies originades entre els qui creien que les activitats d'aquest tipus era més propi que les organitzés l'Ateneu i no pas la SEAS —alguns creien que havia de centrar-se més en activitats de caire muntanyenc—, i els qui consideraven que la nostra Secció havia de continuar organitzant-les perquè eren adequades per a ella i per als seus socis. Els primers també manifestaren consideracions de caire econòmic pel cost que comportaven. El testimoni per al traspàs en l'organització de noves edicions no va ser recollit per cap altra secció de l'Ateneu i la controvèrsia va acabar ocasionant la seva desaparició²¹. Una excepció va ser el Concurs de Fotografia, que es mantingué durant uns anys. Els Pessebres escenificats també deixaren de fer-se per decisió de la Junta, presa el 27/11/1969, si bé en aquest cas fou per manca de compromís en la feina que comportaven.

En el Concurs de Fotografia, Francesc Fàbregas i Bonaventura Porti foren els que més vegades s'emportaren premis, i el primer va guanyar fins i tot un primer premi del Centre Excursionista de Catalunya i arribà a ser qualificat com a «fotògraf oficial de la SEAS». Pel que fa als concursos de pintura i dibuix, Josep Maria Domingo, Immaculada Jiménez i Daniel Lleixà eren dels més guardonats. Posteriorment, Daniel Lleixà acabà essent un reconegut pintor establert a l'Empordà.

La SEAS, compromesa amb la lluita de Catalunya

L'any 1968 va tenir lloc un fet de gran relleu per a la SEAS, del qual sempre ens haurem de sentir orgullosos. Ens referim a l'important paper que va tenir Fulgenci Baños, representant la nostra Secció dins la comissió que or-

Enric Sabadell porta la Flama de la Llengua Catalana acompanyat per Jordi Cardona (al mig). Foto feta l'any 1968 sortint de Cuixà.

ganitzà la commemoració del Centenari del Naixement de Pompeu Fabra i com a membre encarregat de la propaganda dins de la comissió que organitzà la celebració de la Primera Flama de la Llengua Catalana. Dos compromisos que sempre ens han honorat pel que van representar en aquells moments en què s'havia de jugar fort per a refer el nostre país. Calia implicar-se més enllà de la nostra activitat muntanyenca, i la nostra Secció no dubtà a fer costat a la iniciativa del nostre president, sempre anant més enllà del que podia semblar a simple cop d'ull.

L'actitud decidida de Fulgenci Baños es va veure acompanyada, entre altres, per la de Jordi Cardona i Enric Sabadell, que feren el relleu de la Flama des de Cuixà fins al refugi de Merialles, mentre que Fulgenci Baños havia portat la torxa des de la tomba de Pompeu Fabra, a Prada, fins a Cuixà. També cal recordar que aprofitant l'efemèride vam celebrar en el nostre local una conferència col·loqui sobre la nostra llengua a càrrec de Joan Triadú, Manuel Cruells, Albert Jané i Joan Colomines, amb molta assistència. L'esdeveniment anava dirigit a impulsar l'ensenyament del català a les nostres escoles, tasca que va dur a terme aleshores l'Ateneu.

SEAS, punt de trobada de nois i noies

El 29 d'octubre de 1966 tingué lloc als cingles de Bertí una excursió destinada exclusivament a noies en què n'hi van assistir set; era pràcticament la primera activitat de muntanya que realitzaven les noies, però tot i no posar-los-ho fàcil, es van anar incorporant a les sortides que ja fèiem els nois.

La travessa Núria - Ulldeter sempre ha estat una de les excursions «clàssiques» de la nostra Secció, i la realitzada els dies 29 i 30 de juny de 1968 ens serveix per a comentar un greuge relacionat amb les noies, que en aquelles dates varen patir l'exhibició de la forma física dels nois. Encara avui es recorden de com havien d'esforçar-se per a poder-nos seguir muntanya amunt cap al Noucreus²². Realment, no va ser pas una bona manera per a aficionar-les a l'excursionisme.

Cal tenir en compte que les noies arribaven a la SEAS amb la il·lusió de compartir inquietuds i de fer amics entre els nois que ja feia anys que hi érem. Per altra banda, si bé alguns pares permetien que les seves filles anessin d'excursió, fins i tot fent nit a fora, altres hi posaven inconvenients i elles havien d'insistir per a aconseguir-ho. En aquells temps no tot era anar d'excursió, era molt important passar-s'ho bé a l'entorn del grup i fer colla per als caps de setmana. «El Racó del Soci», que va substituir «La Llar del Soci», tingué aleshores un paper important i es convertí en un punt de trobada per als joves, ultrapassant la nostra pròpia Secció i obrint-se a tot el poble. D'allí sorgiren festes i ballarugues, com el cas d'alguna castanyada celebrada a la «Saleta de Música». Fins i tot la Junta de l'Ateneu hagué de fer-nos un avís perquè s'evités l'estada de nit en el local de la Secció²³ i no va deixar fer un ball a la «sala nova» per manca dels permisos que aleshores calien. Tot plegat va fer que les amistats entre noies i nois anessin més enllà en molts casos i afavorí la formació de parelles estables. A hores d'ara, podem constatar que un destacat nombre de parelles actuals s'han anat formant, tant en aquesta dècada com en les posteriors, gràcies a la SEAS.

El local i els problemes econòmics

El local sempre ha estat fonamental per a la nostra vida interna. Des d'un bon començament, Fulgenci Baños ja va plantejar a la Junta de l'Ateneu la necessitat que la nostra Secció disposés d'un local suficient per a acollir la gran quantitat de

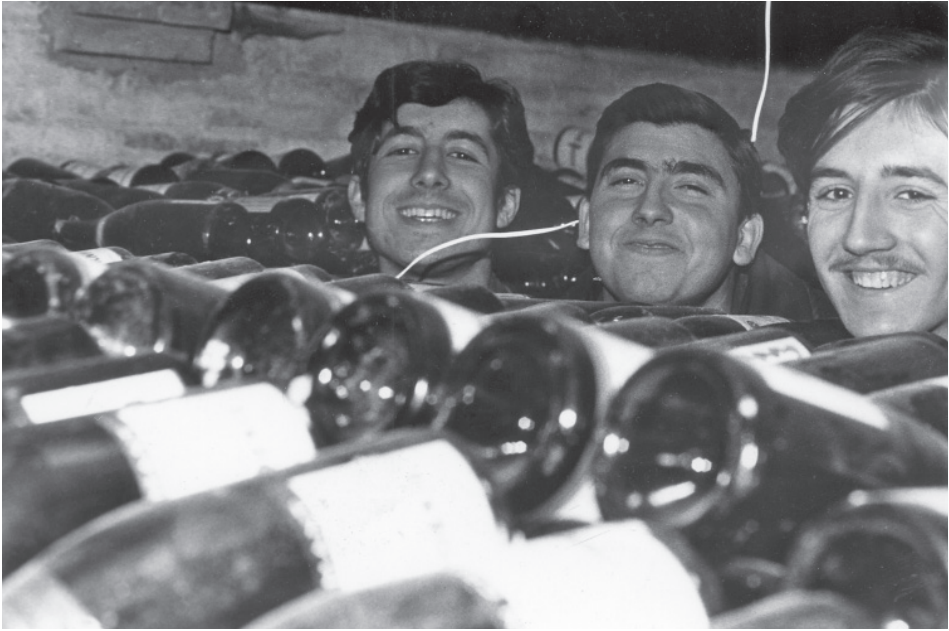

Foto feta l'any 1969 amb motiu de l'«Operació ampolla». D'esquerra a dreta: Francesc Blasco, Marcel·lí Camats i Gaspar Orriols.

joves que preveia, i ho reiterà en la reunió de l'Ateneu de l'11 d'octubre de 1966. Aquesta previsió acabà complint-se a partir de 1967.

Al febrer d'aquest darrer any es va aconseguir l'ampliació del nostre local i Francesc Montaner i Ramon Berenguer Ivars s'encarregaren del projecte de decoració, que quedà pendent, però, fins que no s'acabaren les obres majors de l'edifici de l'Ateneu el desembre de 1967. Fou aleshores quan la nostra secretaria, que encara era a la planta de l'edifici que dona al carrer, es traslladà al local que ja teníem assignat al soterrani. L'interior del local era un laberint de columnes, però es tractà de millorar-lo i durant els anys 1968 i 1969 hi va haver un seguit d'iniciatives en aquest sentit.

A la tardor de 1968 nosaltres mateixos fem una primera pintada i a primers de 1969 s'estuquen les parets, sempre amb la necessitat de recollir diners per a fer-ho possible. No podem, però, rebaixar el terra i anivellar-lo perquè per sota hi passa el desguàs de la caldera. Hauríem d'esperar trenta anys per a disposar del local que sempre havíem somiat, si bé això no va impedir que seguíssim fent-hi millores puntuals. Joaquim Carbonell, Francesc Blasco, Manel Ripoll,

Jaume Campreciós, Joan Urpinell, Gaspar Orriols i Marcel·lí Camats, entre altres, van tenir la missió de fer possibles aquestes millores, que es donaren per bones el 29 de novembre de 1969 amb una nova inauguració.

Original iniciativa: «Operació ampolla»

I d'aquesta preocupació va néixer una curiosa activitat que va tenir el mèrit de mobilitzar un munt de companys. Es tracta de l'anomenada «Operació ampolla»²⁴, que va consistir en la recollida d'ampolles buides de xampany (aleshores no s'anomenava cava) coincidint amb les festes nadalenques. Les ampolles s'anaven emmagatzemant a la casa de la família Orriols-Tubella i posteriorment es venien a les bodegues on reciclaven les ampolles i hi envasaven de nou xampany. Eren uns guanys molt benvinguts i les caves Blancher van quedar des d'aleshores una mica lligades a la història de la SEAS. Els principals promotors de la iniciativa foren Gaspar Orriols i Francesc Blasco, si bé la participació de socis actius va ser ben nombrosa.

Com a dada contundent cal ressenyar que durant la campanya de festes del 1968-1969 es van arribar a recollir 7.030 ampolles²⁵, les quals foren lliurades a les esmentades caves Blancher, i vam haver de vendre, a canvi, 318 ampolles plenes d'aquesta marca a 35 ptes. cadascuna, 11.130 ptes. en total. El resultat de la venda anava íntegrament destinada a la nostra sempre necessitada caixa.

La situació econòmica, però, seguia essent un problema permanent, per la qual cosa, al marge d'aquesta iniciativa, seguíem organitzant sortejos, el guanyador dels quals havia de coincidir amb el número dels cecs (veníem mil números a cinc pessetes cadascun).

Moviment de socis i final d'un període

En la primera acta de l'1 de gener de 1966 es dóna constància de l'existència de 30 socis actius i 43 amb la denominació de socis protectors. El nombre de socis no deixava d'augmentar i el mes d'octubre del mateix any arribà a 103.

Un any després, però, veiem com hi ha 56 noves altes, el 66% de les quals tenen una edat compresa entre dotze i divuit anys. Aleshores el total de socis érem 164. És el moment en què la SEAS veu créixer la seva massa social amb un munt de gent jove.

Arribats a l'any 1968 es produeix una baixada en el nombre de nous socis amb relació als anys anteriors: hi ha només 22 altes, el 91% de les quals tenia una edat que no superava els divuit anys. Es mantenia, doncs, l'entrada de gent molt jove, malgrat la disminució d'altres. Aquest fet contrastaria molt amb les altes de l'any següent, en què hi hagué 52 nous socis, el 92% dels quals tenia també una edat que no superava els divuit anys. Aquest any 1969 finalitza amb un total de 220 socis actius, dels 244 que havien estat enregistrats des del 1964.

Com a dada interessant tenim que a finals del 2007, de tots els socis que es van donar d'alta en aquells primers anys (1964-1969), 63 persones ho continuen essent (25,8% de totes les 244 altes). També cal destacar que la mitjana d'edat global dels qui aleshores es van fer socis era de setze anys, i que aquesta mateixa mitjana es va mantenir a la dècada següent. Ben diferent de la que tindríem a partir dels anys vuitanta, des dels quals la mitjana d'edat no ha deixat d'augmentar.

L'esmentada formació de parelles —que acabaren en matrimoni—, l'entrada en estudis universitaris i al mercat laboral, i els compromisos de la mili, van acabar afectant molt l'activitat de diversos membres actius i, de retruc, l'activitat general de la Secció, i esmorteïren momentàniament l'empenta iniciada l'any 1964.

Aquesta situació va conduir al fet que durant l'assemblea del 30 de novembre de 1969 es produís un important canvi generacional materialitzat en la composició de la nova Junta, que passa a ser formada per Joan B. Pi, Joan Faneca, Lúdia Camps, Jaume Campreciós, Pere Solans, Montserrat Usón i Miquel Vivés, amb edats que anaven de catorze a divuit anys —llevat dels dos darrers, que ja tenien vint i vint-i-dos anys, respectivament—, les mateixes edats que tenia la generació dels qui estaven substituïnt quan es van fer càrrec de la Junta l'any 1964.

L'editorial del butlletí núm. 43 del febrer de 1970 ens parla d'aquests primers anys de l'anomenada segona època (del 1964 fins al 1969): «...la segona època va estar eufòrica, va sorgir així, de cop, com acostumem a fer les coses els joves...», i la mateixa editorial acaba dient respecte als temps que han de venir: «El futur està verd perquè tot just comença a brotar, el formen aquells de vosaltres que esteu activament a la Secció. Cada grup ha format la seva pròpia època, i la vostra l'heu de formar vosaltres donant-li la vostra personalitat, i no pas esperant que sigui una influència de l'anterior».

JORDI GIRONÈS VILARDEBÒ

Fulgenci Baños Rodríguez (Barcelona 1922 - Sant Just Desvern 2005)

Era fill de José Baños Muñoz, murcià arribat a Barcelona el 1918. Estudià l'ensenyament elemental al Grup Escolar Milà i Fontanals, dirigit per la pedagoga Rosa Sensat.

El 1936 inicià estudis a l'Escola de Preaprenentatge, dintre de l'Escola Industrial, on contacta amb un grup de Palestra dirigit per Alexandre Pinyol. Acabada la guerra, l'any 1939, el seu pare és empresonat durant tres anys. La família se'n va sortir gràcies al treball de Fulgenci, que deixà els estudis.

El 1941 inicià contactes amb un grup vinculat a l'Institut Francès de Barcelona dirigit pel *Deuxième Bureau*, que portava a Barcelona fugitius del règim de Vichy. Fulgenci Baños col·laborà fent de guia d'aquests fugitius, aplicant els coneixements apresos a Palestra. El 1943, aconsellat pel seu pare, abandona el grup, reprèn els estudis i aconsegueix entrar a treballar al Servicio Militar de Construcciones, del Ministerio del Ejército, com a calquista. Allà, a prop d'arquitectes i enginyers de renom, va aprendre topografia, i conegué la seva futura muller, Anna Maria Vilalta, germana de Salvador Vilalta o *Silvestre Valls*, militant del Front Nacional de Catalunya.

A partir del British Club i a través d'una companya d'estudis, Rosa Salses, comença a col·laborar amb un grup que coopera amb el Foreign Office britànic. Fulgenci Baños fa de guia a persones que fugen de la França ocupada, i un bon dia coneixerà que la seva companya de feina Anna Maria també coopera amb aquest grup, el qual es va dissoldre el 1945, amb el final de la Guerra Mundial.

El 1950, Anna Maria Vilalta –promesa de Fulgenci Baños– s'instal·la a Sant Just amb el seu germà, i el 1954 Fulgenci i Anna Maria es casen i fixen el seu domicili al carrer de la Creu. El 1961 comença a treballar a Construcciones Bellet, on estigué uns dos anys fent d'encarregat d'obres. El 1963 l'alcalde de Sant Just, Josep Lluís Surroca, el convenç per treballar d'aparellador per a l'Ajuntament. És a principis dels seixanta que comença a dur alguns nois joves del poble d'excursió, i el 1964 fa un pas més i es compromet amb la Junta de l'Ateneu a reiniciar la Secció Excursionista (SEAS).